

Es diu avena o civada?*

TERMCAT

Com a component de xampús i gels de bany, com a flocs de cereal o en forma de farina del panet de l'esmorzar, com a possible causa d'al·lèrgia o d'intolerància alimentària... la planta de nom científic *Avena sativa* està molt present a la nostra vida quotidiana.

Però, quin nom rep en català, aquesta planta? Doncs no té un nom, sinó uns quants: en el diccionari en línia *Noms de plantes* se'n recullen vora una vintena, entre variants lèxiques i formals com a sinònims documentats al llarg de tots els territoris de parla catalana (podeu veure'n la [fitxa](#) corresponent).

Si ens remetem a dues obres lexicogràfiques de referència, tant el *Diccionari de la llengua catalana* com el *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB) presenten *civada* com a terme principal i *avena* com a sinònim. La raó d'aquest tractament és l'extensió territorial més àmplia de la forma *civada* davant de la forma *avena*. El DCVB esmenta que *avena* només es fa servir "a la part meridional de Catalunya i en el regne de València", i aquesta informació es confirma en [un dels mapes](#) de l'*Atlas lingüístic del domini català*.

En conseqüència, els usos en publicitat o en documentació mèdica, per exemple, haurien de tenir en compte aquest fet: un parlant del Principat o de les Balears hauria de fer servir *civada* però, en canvi, al sud de Catalunya o al País Valencià un parlant en diria *avena* i s'estaria referint a la mateixa espècie. Això no exclou que la gran variació de [geosinònims](#) faci que, per exemple, a València se sentin també formes com *civà*.

Les denominacions són les mateixes tant si es parla estrictament de la planta com dels productes que se'n deriven més o menys tractats, de manera que a les zones on es diu *civada*, per exemple, també caldria dir *xampú de civada*, *cereals de civada*, *al·lèrgia a la civada*, etc.

La situació és molt comuna en els noms dels éssers vius i ha estat explicada amb aprofundiment en moltes obres. Si teniu curiositat o interès pels geosinònims, us convidem a consultar aquestes obres: el diccionari en línia *Noms de plantes* (Joan Vallès *et al.*) i els articles "El cas dels noms catalans de les plantes" (Joan Vallès) i "Arduïtat del treball lexicogràfic i terminològic" (Joan Veny).

© TERMCAT, Centro de Terminología <www.termcat.cat>

* El texto procede de un apunte publicado previamente por TERMCAT en su [sitio web](#) en forma de comentario terminológico breve, en catalán. Los casos escogidos para su publicación en [Panace@](#) se centran en términos y criterios del ámbito de las ciencias de la vida y la salud.